

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 435dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kivárató példányok irant csupán a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's pontosan közöltetik.

A' félévi előfizetés közelegetével szives tisztelettel figyelmeztetjük a' két haza főleg távolabb vidéki t. cz. közönségét, hogy ezentul is m. Széchenyi István gr. ur együttmunkálása mellett megjelenendő testvér lapjaink 2dik félévi folyamára az előfizetés az eddigi marad, t. i. postán és Budapesten házhoz küldéssel boríték alatt 6, borítéktaulul házhozküldve pedig 5 p. fr. külföldre, ugyszinte az örökös tartományokba járatandó példányok irant egyedül a' bécsi es. k. főpostahivatalnál rendelkezhetni, belföldre pedig az ország's kapcsolatos részei minden kir. postahivatalinál, és nálunk Pesten uri-utca 453 sz. Trattner-Károlyi ház első emeletén bármi biztos alkalom által vagy szorgalom- és gyoreskoesi utján

A' J. és Társ szerkesztősége.

FOGLALAT. Magya- és Erdélyország: nyugalmazás, név-magyarítás; kinevezések; Országgy. közlemény: (maj. 17-18kai ker. ülések, a' vallásügyi tanácskozá-sok 's kifünőbb beszédek és nyilatkozások vejeje; maj. 20kai 199d. ker. ülésk. a' vegyes házassági gyermek k. vallásos neveltetésükiről szerződés, a' transziti kérdés és mód tárgyalattak; a' maj. 21kei 200d. ker. ülésk. az unitario's görög nem egy. vallásügy iránti frdi válasz 's vegyes házasságoktulajdás-megtágadás iránti vitakozások vázlat; maj. 22kei ker. ülésk. a' tiszt. 's követvá-lasztásokn. li kihágások bíraskodását P. nem Cs. javasla-ta szerint határozta el a' szótöbbség; maj. 23kai ker. ü-lésb. Máriásy család folyamodása a' szepei városokra nézve; ezek iránti szeikezet módosított; maj. 21 's 22-kei frdi ülésk. a' bányatörvény folytatása a' 107 §tulkezd-ve az egész munkálat végeig; bihari követválasztás; abauji utasító közgyűtés 's kassai hírek.)

Spanyolország (Vélemény a' miniszterség állásáról; a' királynék fürdőbe készülnek.)

Angliá (A' gyári munkaidő iránti törvényjavaslatra nézve a' miniszterség gyöz; O'Connell; Texas; lengyel menekvők.)

Franciaország (Vélemény a' miniszterség kormány-rendszeréről; Joinville k. hg. röpirata francia teagerészt.)

Ertesítő.

Magyarország és Erdély

Őes. 's ap. kir. fels. a' nm. m. k. udv. Kamrából gróf Szluha Károly könyvviteli számoló tisztnek önkérte nyugalmaztatását kegy. megengedni méltóztatott, Szeszták József, pesti polgári magyar szabó, nevét pedig Hatosy-ra változtatni.

A' nm. m. kir. udv. Kineztár a' gácsi k. sóhivatalnál megürült ellenörködő sómázsáló hivatal Beiwinkler József pesti sómázsálóra, ennek hivatalát Rigó József pozsonyi sómázsálóra, ezét Reviczky Imre kilepelt magyar k. testőre, végre Graff Károly előléptetése által a' temesi kamrai igazgatóságnál megürült ügyész hivatalt Andreaszky Miksa táblai ügyvédre ruházá.

Tisztujtás.

(Válaszula' „Tisztujtás közjoga” című cikkre, figyelem-mel a' komárommegyeire.)

„Csodalokozásra méltó dolog, hogy annyi megyei, országos 's hírlapi vitatkozás után is hazámiai nagy részének olly ferde fogalma van” némely közjogi kérdésekről, mellyeknek jó vagy bal felfogásától gyakran alkotványi életelnek függnek. Ha a' tisztujtás közjogáról akarunk felvilágosítólag értekezni, soha se feledkez-zünk meg a' jogok azon normalis állapotáról, mellybe a' bennök alapult intézvények abnormis kinövésit visz-szanyesni kell, hahogy intézvényink minden ősmázát, mellyet azokra az előkor törvényhozásilag lehelt, vég-kép lemosni nem akarjuk. Vigyük csak viszsa a' tiszt-választás fogalmát a' hét vezéri választás ősi fogalmára 's tekintsük a' phasisokat, mellyeken a' szeplőtlen alkotványi jog annyi balsors közt keresztül hurezoltatott, bizonyára pirulni fogunk köznemes társunk jogainak azon lecsapoltatásán, melly őseink és édes magunk bü-néből megtörtént. Innen derül ki, miszerint nem a' nép maga, mellyre az értelmelenség keresztjegyét nyomtuk, de egyenesen mi, polgárisultsággal dicsekvők, vagyunk oka azon szerencsétlen körhelyzetnek, mellynek pené-szes párnáján általában a' nemesség jogai hevernek. Volt idő, mellyben a' köznemes még értette jogát, 's lesz idő — mi jelenleg is sok helyen tapasztalható már — mellyben a' köznemes ön kijátszatásának lesz gépkereke, mit az ugynevezett értelmiség fog conducteuri szabály közt oda mozgatni 's hajtani, hová szennes önérdéke göz-fellegei sietnek. Nyitnátok csak fel a' köznemeség szivét 's látnátok a' vér rendes forgását abban, hogy meg-gyözödhettek az érzelmekek egészségeről, mit konokul tagadni nemirtóztatok, bizonyára nem erőködnének azo-akat ezer magyarázgatás közt szivni ki értelemre, hanem hagynátok titkos földél alatt működni ez értelemre for-rást, mint szentséget, mellynek neve meggyözöds.

Illy szempontokból indulva ki válaszómban, tün-jék bár ki minden sorából népbaráti hajlamom: ez nekem csak dicsekvésem leend; de ne méltóztatssanak gon-dolni, mintha e' hajlam is még motiválatlan volna keblem-

ben, annyival inkább a' nézet és elv, mellyeket viszo-nyinkra vonatkozva 's G. J. ur tételeire czáfólag so-rolandok elő. Minthogy azonban a' fenemlített cikkben sok olly elv, 's Komárom megyére vonatkozó hamis té-tel áll, miknek megczáfólasa egykor majd külön cik-keket érdemel, jelen soraimmal csak igen kevére szo-ritkozom. —

Nagyon igaz, hogy törvényink azt rendelik, mi-kép megyei határozatok, rendeletek és végzések a' józa-nabb rész (senior pars) által hozassanak; de hogy e' tör-vény gyakorlatba vételében is t e n e k határozhatnának csak és nem emberek: ez is nagyon igaz. Minden ne-mes ugyanis, kivétel nélkül alkotó része a' megyei mu-nicipalis életnek, sőt ha arany himzettel akarnám felboj-tozni e' szavakat, mondhatnám: tagja a' magyar koro-nának; következöleg valamint minden nemes a' megyei tanácskozá-sok- és választásokba, mik a' helyhatóság életműveztetét teszik, kivétel nélkül, sőt közvetlenül be-folyhat; ép ugy follyhat és foly egyszersmind be közvet-ve az országos törvényhozásba is.

Ennyi állván törvény szerint, mi következhetnek már most, mint kiolvasni mindazokat, kik a' törvény ér-telmében józanabbaknak nevezethetnek; de e' pontnál szívére kell tenni kezeinket, 's megvallani e m b e r i gyarlóságunkat, valamint itéleti képességünk korláto-zottságát is, miszerint embertársink észülya fölött birá-lni vagy pálcát törni, bizony még erőtlények vagyunk. A' józanabb részt kijelölni akarni az ugyanazon jogok-al felruházott józantalabbak közül, míg ez intézvény helyébe más újabb törvényes, például képviseleti sur-rugatum nem lép, merő képtelenség és szörnyű gyakor-latlan tapintat. Hány megye van, mellyek tanácskozá-sin bizonyos burokratiai szín vonul át, mi azok folyamán mint a' posvány fölött meglustult nehézkes lég, csak egy kis habredőt sem képes támasztani?! mellyekből min-den szabadabb ész- vagy szívmozgalom kizáratván, mit az elnök, ki nem nemzetösök, de családösök székében ül, a' vele patriarchai viszonyban egy tűzhely familia-ris érdekét védő három négy táblabíróval együtt jön és kedvezőnek lát, határozatképen mondatik ki?! 'stb. 'stb. — És hol illy színek játszik a' gyönyörű hely-hatósági élet prizmája, lehetetlen, hogy egykor a' nép szeme föl ne nyiljék 's józan józantalana' t. hozás termei-be ne siessen önmagától is, legalább jelenlétével védő azt, mi nem a' patriarchaé, hanem a' közönségé. De ez-zel koránsem azt akarom vitatni, hogy berendelt korte-ssekkel kelljen tanácskoznunk, mert itt már a' nép nem önszívéből, de berendeltetése titkos rugójából tanács-koznék. Kérem t e h á t félre nem magyarázatni szavai-mat. G. I. ur továbbá s z o m o r ú képet állit azon tiszt-i karról, melly a' szegény 's így nagyobb részint mivelet-len (?) nép által tulajdon érdekében választatnék; mert akkor — ugymond — olly érdemes férfiakat, millyene-ket a' zöld asztalnál sok (?) helyen szemlélnék, hiában keresnénk; 's ebből füzi ki e' gyönyörű mondatot, mi-kép ezerféle kisebb 's nagyobb érdek vezérli a' nagy tö-meget arra, hogy az értelemnek (!) hódoljon. Sajnos és szomorú dolog, uraim, hogy mi a' népet demoralisálni szoktuk előbb, 's csak azután szólunk és határozunk jo-gok iránti képességéről. De ne adjunk csak alkalmat el-erkölcstelenülésére 's ne szolgáltatssunk módokat el-gyáulására, higyétek el, soha sem szorulna a' kaputos intelligencia tanácsára: megtudni és tájékozni magát, mellyiket választssza a' jelöltek közül bírónak. Be sok-szor volt a' kaputos értelmiség kigyója a' népnek, melly amaz barátjának gondolván, kebléhez szorítá! Az in-formatív befolyás határtalansága s z é d i t é el legöb-bnyire a' szegény választó népet. P é l d á t mondok én is. Egy ifju férfi lép fel a' megyében, isméretkincsei teljes gyűjteményével, hogy azt megyéje asztalán a' közgye-nek áldozza. A' nép, melly a' tanácskozá-sokban megje-lenni szokott osztálya által annak nevével megismerke-dik 's tanulmányos készületénél fogva megszereti, tiszt-viselőnek ohajja körében; de a' G. I. ur által bizony

nem a' legtisztább nézetből imádott kaputos intelligen-tia fél e' névtől és ovakodik, mert fejére nőhet 's fris é-letre verheti fel a' megyei patriarchalis rendszer állótá-vát; és mit tanácsol? . . . Nem kell — ugymond — világeret sem kell megválasztanod, o h n é p, azon ifjut tisztviselőnek, mert vérszopó zsarnokod leend, ki büsz-kesége hideg szelével fogja előlni azon barátságosan ko-mázó kör életét, mellyben eddigi tisztviselődet, ki kü-lönben inkább illik nyomtatók, mint hivatalnokok közé, mint testvért szeretted, ki ezretek sógora 's komája. És a' nép, e' mystificatio keleti fátyolán át, meghagyja ed-digi tisztviselőjét, kitől azonban mindenkép szabadulni kívánt, 's kiról, a' választás utáni egy pár hónap lefoly-tával, midőn amaz ifjunak sem büszkeségéről, sem zsar-nokságáról meg nem gyözödhett, sőt ellenkezőt ta-pasztalt, vallja csak meg savanyu kedvetlenséggel: mi-kép igaz ugyan, hogy eddigi 's mostani tisztviselője jó koma, jó sógor, de nagyon együgyü biz ő és — ostoba.

Ez ellenpélda volt arra, mit G. I. ur felhozott, 's mellyből igen igen kitetszik, milly viszonyban állhat ő, különösen az urhatóság alatt levő tömeggel, melly föl-ött ellenörködhetni nyi t választmányokban szeretne. Szerinte ugyanis az intelligencia, vagy más szóval, a' ka-putosak befolyási tényezőjét elnyomván a' titkos szava-zat, ettől jó választási eredményt sem tud reményleni. Szörnyű okoskodás a' t i t k o s szöruel, melly ellen még kortes-információ 's egy magányérdektől izgatott gyű-lésen kívül felszólalni, annyival inkább hírlaputon, mi már nem tisztujtási tér's következöleg már a' népre sem hathat, még senkit nem hallottam. Sőt én egyenesen meg-fordítván G. ur okoskodását, miszerint a' titkos szava-zást csak akkor kívánna használatni, midőn a' választóknak nemcsak képességéhez, de erkölcsiségéhez is bizhatni, azt állitom, hogy mindaddig mulhatlan expedi-ens a' titkos szó, míg a' nép annyi erkölcsi önézretre nem vergődik, miszerint minden külső befolyásnak erős lélekkel ellenállni 's közügyekben bátran és ollykor fel-áldozással is föllépni nem tud.

Titkos szavazást látunk Athenben Solon után, 's pedig a' néptörvényeszek- v. népitéleteknél kivétel nél-kül; Rómában pedig a' „lex tabellariák” minden nép-gyűlésnél 's népitéletnél titkos szavazást rendeltek. Mi több, saját törvényhozásunk történetéből tudjuk, hogy 1824ben maga a' kormány figyelmeztetést körlevéllel a' megyéket a' titkos szavazás szükségére, mi akkor visz-hangra — tán a' felülröli impulsus helytelen gyanúsítása miatt — nem találván, 1839ben már a' megyék tettek indítványt titkos szavazásra 's most már az egész törv.-hozás hiszi, hogy a' szabadság egyik mentője 's a' meg-vesztegetések legerős gátja. A' sympathia ugyane lép-csözete volt a' házi adó dolgával is, mellynek ugy ke-resztelt szabadságölő természetű, ma már szabadsági biztosság jellemét ölté fel. A' titkos szó elleni vélemény támogatására továbbá A n g l i a idéztetése igen keveset nyom; mert bár IV. György ugy nyilatkozott is: hogy ha a' titkos szavazás megállapittatik, akkor ő szükségtelen leend, akkor a' királyság megszünik; de a' parlamen-tek törvényhozási naplójából igen jól tudjuk, milly dic-ső kérdés volt a' titkos szavazat mindenha ott, elany-nyira, hogy a' szabadelmőség i g é n y e ahoz még maig sem szünt meg. A' titkos szavazás azon kevés bátor- és függetlennek, ki nyiltan is előáll meggyözödsével, sza-vazatát változtatni nem fogja; ellenben a' nyilt szavazás a' gyöngé és kislelkűek seregét, vagy azon uraságuk-tól függő bérlő nemeseket, millyenek Komárommegyé-ben roppant számmal vannak, 's kik titkon becsületes meggyözödsüket követék vala, elrettenti 's ellenkező szavazatra birhatja. Épen nem volt oka tehát a' komá-rommegyei alispán ur aggodalmának akkor, midőn a' nép maga kívánt azon gyűlésben venni részt, mellyben meggyözödsése szabadságának diadala lett volna kivi-vándó, ha a' nyilvános argumentumok e' valóban díszes tért oda nem hagyják. Egyébiránt a' komárommegyei titkos szavazás vezérei bizonyosan ismerték elvüket,

mert az elv hasznosságának megismeréséhez rossz akarat ugyan nem, de csak kis tudomány jó szívvel bizonynyal élvezet. Kitérnek ezekből, mikép G. I. urnak tükös szavazat ellen tett hírlapi agitációja vajmi keveset nyom a megtörtént tisztvátozásról közvélemény információjában, midőn az önmagát szokta kifejtteni az eseményekből, melyek általa rommá törpülnek, vagy emlékoszlóppá emelkednek; kitérnek továbbá, mikép én a tisztujítás tényezőit egészen más elemekben keresem, valamint ohajtám vala találni a komárommegyei tisztujítás tényezőit is, melyet viszont én ezen nézetekből kérek megítélni a nagy közönség által.

Országgyűlési közlemény.

(Maj. 17i 's 18i ker. ülések vége.) Az ellenkező véleményeket megegyeztetni 's a tanácskozásokat eredményre juttatni leginkább két szónok igyekezék. Az első, S. megye követe így adá elő nézeteit: Minden tárgy feletti tanácskozásnak vannak bizonyos stadiumai, melyeket összezavarni vagy figyelem nélkül hagyni a sikerre nézve nem kis fontosságu, 's valamint a felnőtt fa kezeltetése különbözik attól, mellyel a gyöngye csemetét ápoljuk, ugyszinté hogy e' tíz évet haladó vallási tanácskozásnak sikere legyen, máskint kell abban eljárni ma, mint kelle az 1832ki országgyűlésnek, melly minden biztos remény 's kilátás nélkül indította meg a kérdést; és ha Bihar érd. követével akkor többen hevesebb beszédekben panaszos részvétellel szólaltak fel e' tárgyban, mellynek előbb részvétet, azután pártolókat kelle szerezni, az igen maga helyén lehetett, mig ma, midőn vallási viszonyaink igazságos rendezése iránt csak közös kívánatot, csak egyesült akaratot szemlélnék. Még ma is némi büszkeséggel emlékezem az 1832ki orsz. gyűlésre, mellyen a protestansok sérelmeit leginkább kath. követek pártolák, sőt az 1830ki országgyűlésen, midőn a protestansoknak Horvátországba bevétele tárgyaltatott, e' kérdésben csupán kath. követek szónokoltak, és a protestans követek kétesen reményelve, majd unszolva bocsátották ügyök elintézésétegyémég ismételten terrenumra, többet vártak ugyanis a fejdelemtől mint az országgyűléstől. Milly máskint állnak a dolgok ma! Protestans atyánkfiai nem szorulnak többé pártolásunkra; ők erősödve önigazságukban, leginkább pedig a megyék példátlan többségétől támogatva, követelve állnak fel 's azon egyenlőséget igénylik, mellyre e' hazának polgárai egyformán hivatvák. Világos e' szerint előttem, mikint a felhívó, hevült és hevitő szónoklatok ideje e' kérdés körül elmúlt, és nem az elvek fitogtatása, hanem csak eredményre az, mit a haza tőlünk e' részben is méltán vár. Eredvényre pedig minket sem a vallás és status közti viszonyok teoriájának fejtegetése, sem a kath. clerus folytonos és szünet nélküli ostromlása, sem a felebaráti szeretet olly visszás alkalmazása mellyszerintembertársink vétkeiért nem bocsánatot, hanem boszut kérünk az egek urától, mindez bizony eredményre vezetni nem fog. A vallásos ügy jelen stadiumán, mint az ma áll, eredményre van szükség; törvényre, melly megnyugtassa a külön vallásukat, melly meggátoljon minden botrányt, mellyre sokféle visszaélések a vallás dolgában szolgáltak okul: ezt kívánja tőlünk az összes nemzet, a katolikus úgy mint a protestans és óhitű nép, 's illy törvények alkotása iránt reményemet a két kir. válasz igen megerősítette; mondom a' kettő, mert én egyiket a' másiktól elválasztani, annál kevésbbé ellentétbe tennim akarom nem akarhatom; 's kivált az első különösen megragadom, mert ez foglalja magában azon két elvet, mellyeket egyedül és általánosan adtak küldöm utasításul, t. i. a' lelkiismeret szabadságát és a' kölcsönösséget. E két elvre nézve tehát a' fejedelmi szót és megegyezést bírjuk, 's én ezt küldöm nevében hálás köszönettel fogadom. Szó lehet köztünk tehát csak ezen két nagy elv alkalmazásáról, 's kérem a' t. Rket, hogy mind üzenetjökben mind felírásukban e' két elvet elfogadottaknak méltóztassanak kijelenteni; az alkalmazásra pedig azt jegyezném meg: „mikint a' kölcsönösség elve szükségképen huzza maga után mindazon 21 törvénypont helybenhagyását, mellyeket még a' mult törvényhozás a' Felsőge elibe terjesztett, e' mostani pedig ismételve sürget; a' másik szinte a' kir. válaszban kimondott elvnek pedig tökéletes alkalmazását a' transitusi kérdésben szinte kifejtették a' t. Rdek, 's már most a' m. é. resolutio után nem is kétlik, hogy abban mind a' m. FRR., mind pedig a' Felsőge meg fognak egyezni. A' mi pedig a' resolutiók egyéb részeit illeti, a' szülék szabad rendelkezését t. i. gyermekeiknek akármelly bevett vallásbani neveltetése iránt, 's egy általános e' részben szabályul szolgáló törvény alkotására nézve, mik felett a' két k. válasza ellentétben látszik lenni, én azt jegyezném meg: „miként e' tábla a' szülék azon jogát, melly szerint gyermekeiket vallásilag is

legjobb meggyőződésük szerint neveltessék, kétségbevonni vagy legkevesbbé is megszorítani nem kívánja, 's mihelyt a' fenemlített 21. és az átmenet iránt javasolt újabb törvényezik k. helyeslést nyereud, annak törvénybeni kimondatását is ohajtja; addig azonban, mig az illy rendelkezésben az eddigi sérelmes szokásnál fogva egy harmadiknak is van követelö beszözlása: addig illy rendelkezést, mint nem független 's mint nem kölcsönös igazságot nem helyeselhetni, 's addig kénytelen vagyok inkább ez általános törvényszabályhoz, mellyben a' viszonyosság elve legalább tisztán kifejeztetik, ragaszkodni, mig ha a' fenemlített törvények legfelsőbb helybenhagyást nyereud, ezen szabályt csak azon esetekre lesz szükség alkalmazni, mellyekben a' szülék egymás közt gyermekeik neveltetése fölött meg nem egyeznek. A' freimaurek mottoja: „in silentio securitas;“ 's én azt e' kérdésnek mai körülményeiben alkalmazom. Az igazság, ha kifejtve, megismerve áll, életbe léptetésére nem szükség fegyvereket használni, nem ügyködö szószólókat; annak egyszerű, szelid egész méltósággal követelése leginkább biztosítja a' sikert, mellyet a' m. FÖRdek hozzájárulása mellett, kormányunk bölcseségétől 's fejedelmi atyáskodó szívetől küldöm nevében ennyi év lepergése után kérek 's remények is. „Nyomban Cs. megye követe, miután a' k. leirat ellen felhozott okok nagyobb részben megegyeztek, azon jót sem veszté szem elől, mit annak tartalmából az ügyre nézve kihuzni lehet. Ezen legújabb leirat az elsőttől sokban lényegesen eltér, jelesül abban, hogy mig az első azt rendel, hogy e' kérdéseket törvény intézze el, ez utóbbi minden kényszerítő törvényt eltávolít; azonban mihelyt a' status a' vallás belsőjébe avatkozott, elhatározó törvényről gondoskodni kell, mert számos eset lehet, hol a' leirat elvei szerint a' gyermekek semmi vallásbani neveltést nem nyereudnek; ki kelle tehát a' felírásban mondani, hogy kényszerítő törvény nélkül vallástalanságban nőne fel sok vegyes házassági magzat, a' szüléknél pedig házi béke 's egyetértés helyett végtelen harc idétetnék elő. Azonban az idő nem veszté el, melly e' tárgyra fordított, mert a' közvélemény nyilatkozásának ez alkalommal is leendő üdvös következei, valamint máskor is voltak. A' Felsőge a' kath. vallásbani hű ragaszkodást erősítvén, olly intézkedést javasol, melly mellett még a' kath. szülék is protestans vallásban neveltethetik gyermekeiket. Ez által kimondja apostoli királyunk, hogy a' kath. clerus által eddig felhozott szökött erősség, mikép az anyaszentegyház tanja legalább a' vegyes házasságban nemzett gyermekek egy részét a' kath. vallásban neveltetni rendel, nem kath. vallásbani principium, mert ő felsége, mint apostoli király, semmi kath. elvet megsérteni nem fogna. Másik üdvös következe e' k. leiratnak az, hogy ezentul a' reversalisokból eredett követeléseknek már semmifele sikerök nem lesz, mert a' k. leirat szavaira támaszkodva, habár a' jelen országgyűlés e' tárgyban semmi törvényt ki nem vianem lesz t. hatóság, melly a' reversalisok következtében hozott itéletet végrehajtana. Ezáltal tehát a' reversalisokból eredett 's eredendő minden törvénytelenség önmagában megszüntetik, mert azok hatását már semmi t. hatóság nem fogatosítandja. Eddig isvallásos sérelmink főoka mingyengeségünkben keresendő; mert ha a' t. hatóságok minden előfordult sérelem mellett szüntelenül felirnak, az üldözött protestans papokat ótalunk alá veszik, a' transitus kérdése már régen megszűnt volna. 'S miután a' k. leiratot mindaddig, mig a' szabad átmenetel kérdése e' tábla nézetei szerint el nem dönetik, elfogadni nem lehet, ennek végképeni elhatározását mindenké elött eszközölni kell. Le kell tovább mondani azon ferde felfogásról, mintha a' vallásos sérelem a' protestansok sérelme volna, mert az az egész nemzet sérelme, 's épen ezért a' kormány bölcs itéletétől várja, hogy fő gondját arra fordítandja, nehogy tovább is vallásbani viszálykodások dulják el nemzet keblét ezen kritikus időkben, mellyekben a' bekövetkehető viharok ellenében, de már a' reform korszaka tekintetében is, az egész nemzetnek mint falnak 's egy emberként kellend állania.

199d. ker. ülésb. maj. 20kán elnökök: Jankó Pözsony, Komjáthy Tornamegye követe; jegyzö: Szentkirályi; tollvivö: Eischl; tárgy: válasza a' m. FRRnek a' vallásbani sulyok és nehézségeknek mult országgyűlésről fentartott pontjai tárgyában közölt üzenetjökre. Az elnökség bemutatta b. Gramon Ferencz honosítatás iránti kérelmét, és Kecskemét város folyamodását. Most is vitába bocsátokztak a' RR., ezekről; némelylek mindjárt felolvastatni kívánták, mások pedig olvasatlanul adták volna át a' választmányának. A' behozott rendszert azonban megváltoztatni nem akarván a' RR., egyszersmind aggodalmukat nyilvánítják, (miután már a' petíciókkal foglalkozó választmányhoz annyi folyamodás utasítá-

tott) hogy eddig egyetlenegy tárgyban sem tett jelentést. Erre az érdeklött választmány jegyzöje megnyugtatasaul a' RRnek előadá, miszerint ne gondolják, hogy az a' rá bizott köteleességet hanyagul kezelné, hanem úgy vélekedett, minthogy a' honosítást érdeklö folyamodások közül sürgetös egyetlen egy sincs, szokás szerint az országgyűlés végén, mikor ezen tárgy fel fog vétetni, egyszersre; a' többit pedig szinte sérelmi munkálata beadásával Kecskemét város e z e n folyamodásával együtt, melly a' kerületek 's községek rendezésével fog fölvetetni, mutatandja be. E' kijelentésben megnyugodván a' RR. Kecskemét város folyamodását a' községek elrendezésekor fogják felvenni, a' másik átadott a' petitionalis választmányának. Olvasatván a' FRR. válasza, a' vegyes házasságokból születendö gyermekek vallásos neveltetéséről szóló kötelezésekre nézve, a' RR. Z. m. követének indítványára t. javaslatukhoz tovább is ragaszkodtak. Z. megye követének beszéde köv: „A' természet azon örökös törvénye, melly szerint az elvetett magnak csirázni nőni kell, a' statuséletben is hasonló eredményre működén, midőn a' t. RRnek a' vallás tárgyában ez országgyűlésen kelt első üzenete a' m. FRRhez küldetett erősen hittem, hogy ezen tárgy valahára már kívánt szerencsés eredményt szürendö végéhez közelget. Hittem pedig azért, mert a' régen elvetett mag hosszú évek sora után reményteljes növény hajtott 's a' növény csakugyan már megért; hittem azért, mert a' vallás dolga már több országgyűlés alatt ollyannyira megvitattott, hogy az már tökéletesen kifejtetvén, azon stadiumát érte el, hol a' tárgy fölött, ellene 's mellette új okokat előhozni többé alig lehet; hittem végre azért, mert ha a' parlamentararis eljárás fökelléke a' különböző vélemények egymáshoz közeleltése, a' vallás tárgya felett a' két tábla igen különböző nézeteinek egymáshoz simulását, tekintvén hazánk külsö de főleg belső viszonyait, legszükségeseb 's okvetlen történni kellö parlamentararis lépésnek tartottam, ha egyébkint ezen tárgyat, melly a' jelenkor tennivalójához tartozik, az utókorunk, ki tudja millyen eredményü működésére bizni nem akarjuk. 'S azért a' vallás tárgyának a' FÖRdek általi 's az olly kimerítő megfejtése, aze' részbeni javítások szük ségének olly világos bebizonyítása után méltán leheté reményleni, hogy a' m. FÖRdek a' szönyegre került ügy fontosságáról 's igazságáról meggyőződve, a' t. RR. üzenetét elfogadják. Azonban, több ízben, úgy most is esalatoztunk reményünkben, mert a' m. FRR. felolvasott üzenetéből azt látom, hogy nem járulván a' t. RR. véleményéhez, nem figyelmezték a' vallásos viszálykodások megszüntetéséből eredhetö kedvezmények és zavaroknak egy részről örvendetes, más részről gyászos következményire; nem méltányolták eléggé a' hisztória tanusította azon igazságot, hogy a' vallásos közti egyensuly hiánya okozta ingerültséget az időre bizni nem tanácsos; nem néztek a' századkárpitján tul, melly ha szellöztetik, láthatók a' jövő kor örömdus reményei, de marczona römkeppei is, 's ellöitünk áll mindaz, mit a' jövő kortul reményleni, de egyszersmind mitöi rettegünk kell. Nem járulván a' m. FRR. a' t. RR. véleményükhöz, az elvetett magdusan megtermett ugyan azon magból, mellyet tíz évvel ezelött ezen táblának most is működésében itt tündöklö közösen szeretett és tisztelt vetöje hintett el. A' vetés dusan megtermett, megért, a' hös vetö megöszült; de eddig még nem arathatott, mert az aratók az aratásra nézve egyet nem értvén, eloszlik a' közörö 's az aratás elmarad; elmarad pedig leginkább azért, mert azok, kik e' földön szedik a' termések tizedét, nem elégvülven meg azzal, még a' szent földön e' szent magból termett ezen szent termésből is követelik a' lelkek tizedét. 'S im ez főoka, hogy a' m. FRR. a' t. RR. véleményükhöz nem járulván, ezen tárgy itt ismét szönyegre került. Itt levén a' m. FRRnek a' vallás tárgyában kelt válaszüzenetjök, engedjék a' t. RR. hogy annak egyes pontjai és sorozata szerint, mindenek előtt a' reversalisok felett szólhassak. Nem célozm mindazon okot elősorolni, mellyek a' reversalisok ellen felhozhatnak, mert ezek már több ízben előhozattak; csak vázlat gyanánt kívánom azt említeni, hogy a' reversalisok ollyan kötelezések, mellyek 1) természetelleniek, 2) törvényelleniek és 3) a' status érdekeivel ellenkezők. Természetelleniek, mert ha a' protestans meggyőződésből ad reversalist, a' maga vallását tartja rosznak, 's ha ezt rosznak ismeri, megfoghatatlan, hogy a' protestansoknál az átmenetel szabad és korlátlan levén, maga nem tér által a' kath. vallásra; ha pedig maga vallását jobbnak tartja a' kath. vallásnál, szabad akarat 's tiszta szándékból reversalist nem adhatott, mert ez esetben ismét megfoghatatlan, mikép kívánhatja gyermekét azon vallásban neveltetni, mellyet ő rosznak tart, 's azért mivel rosznak tartja, azt nem is követi. Ebből világosan az következtethetik, hogy a' reversalisok nemcsak többnyire, de tán nem hibáznám ha azt állítám, hogy mindig

nem a jegyesek önkényes akaratjából, hanem a házassági szerződésen kívül álló egy 3dik félnek, t. i. az egyháznak kívánsága következtében adatnak ki. A házassági szerződés pedig csak a jegyesek föltételein alapulhat 's így a szerződésen kívül álló 3dik fél magára a házassági szerződésre nézve a jegyesnek föltételeket nem szabhat. P é l d á t n e m t u d o k, hol a kiadott reversalisok meg nem tartatása eseteben, azok foganatosítását azon fél kívánta volna, mellynek részire a reversalis kiadatott, hanem annak sikeresítését mindig a házassági szerződésen kívül álló 3d. fél, t. i. az egyház követelte. 2) Törvényelleniek a reversalisok, mert azok nemcsak törvényben nem gyökereznek, sőt inkább a békekötések 's ezeken alapuló törvények értelme ellen követeltek. Nem törvényes polg. szerződések, mert bennök azon kellékek hiányoznak, melyek minden szerződésnél okvetetlen megkívántatók, a lélek sem tárgy, sem dolog, sem vállalat nem lévén, szerződés 's alku tárgya nem lehet. Nem privát szerződések, mert a privát szerződés valamint a felek kölcsönös megegyeztével kötött, úgy viszont fel is oldoztathatik. Törvénytelenek tovább a reversalisok azért, mert mindig némi morális erővel csikartatnak ki. Ezt az egyházi rend sem hozhatja kétségbe, mert a vegyesházasságok tárgyában kelt pápai breve világosan azt mondja, hogy a vegyes házasságoknál az illető lelkes minden módon igyekezzék a protestans völegényt reversalis-kiadásra szoritani, 's ha ez nem sikerülne, tagadja meg a jegyesektől az áldást 's egyházi szertartásokat. Ezt csakugyan senki sem fogja tagadni, hogy az ekép szerzett reversalisok morális erővel kötött szerződés maga természeténél fogva érvénytelen, ezt nemcsak törvényink hanem kir. resolúciók is megismerik. 3) Nem felelnek meg a reversalisok a status érdekeinek, mert azok a békét, csendet, polgárok lelki nyugalomát 's több házasság szerencsését felbolygatják, 's erősen meggyöközödvé, hogy míg azok meg nem szüntetnek, a felbolygatott lelki nyugalom helyre nem fog állani; már pedig a status fő czélja 's érdeke: mellőzni, megszüntetni mind azt, mi a közcsendet, békét 's főleg a polgárok lelki nyugalomát veszélyezteti. Nem lehet itt a reversalisok támogatásul dogmára hivatkozni, mert dogma erkölctelen tettet nem pártolhat. A m. FÖRR. a reversalisokat jövedőre érvényteleneknek, a multa nézve azonban érvényeseknek nyilvánítja. Ebben én a legszembetűnőbb ellenmondást látom; mert a reversalisok azért, mivel törvénytelenek, jövedőre megszüntetnek: azokat ugyanazon oknál fogva a multa nézve is meg kell szüntetni, mert nem lehet valamit rosálni, 's azt egyszersmind helyeselni is. Tudom ugyan a m. FÖRR. a reversalisokat az 1790/1 26: tcz. azon szavainál fogva „sequi possint“ védelmezik; de én úgy vagyok meggyőződve, hogy a „possint“ szóból a reversalisokat következeltenségek 's a 26. tcz. megsértése nélkül következtetni nem lehet, mert ha a „possint“ oda magyaráztatik, hogy reversalisokat követelni szabad, akkor a reversalisoknak a „possint“ szó melletti követelhetése által önmaga a 26d. tcz. akadályoztatná a vegyes házasságokat, holott az a vegyes házasságok akadályozását szorosán tiltja, a 26d. tcz. ról pedig föltenni nem lehet, hogy azt, a mit megalapított, meg is akarta volna rontani. Továbbá azon elvből indulnak ki a m. FÖRR., hogy ha a reversalisok törvény által megszüntetnének, multa nézve még sem semmisíthetnek meg, mert a törvénynek visszaható ereje nem lehet. Ezen állítás azonban nem áll, mert a reversalisok törvényesek soha sem voltak, azok ellen a törvényhatóságok 's az egész protestans status mindig 's folyvást repraesentáltak, de még az országgyűlések 's sérelmeseknek ismerték. Midőn tehát a hozandó törvény a reversalisok érvénytelenségét kimondaná, azok törv. telen voltát egyszersmind megismeri, 's ha a reversalisok törvénytelenek, akkor azok érvénytelensége csak úgy áll jövedőre mint a multa. De ha a reversalisok a törvényben gyökereznének is, még akkor is káros következtetésük miatt meg lehetne, de meg is kellene azokat szüntetni. Hisz azon törvények, melyek a közjóra káros hatásuk, új és jobb idő szelleméhez alkalmaztatott törvényekkel cseréltetnek föl. Hazánk constitutionalis kertjében századok óta különös pietás 's buzgó szorgalommal ápolgatott az ósiség, momisa virága, 's im a nemzet kertészei most ki akarják irtani ezen virágot csak azért, mert a nemzet constitutionalis kertjébe többé nem illik. Az adó egykori „noli me tangere“ kérdésére már lassan készül a felelet; im apródonként igy küszöböltetik ki a roszt, 's igy eséreltetnek föl az elidősült törvények jobb, újabb 's korszerűbb törvényekkel; mert a constitutionalis élet illető lelke azon működés, melly szerint a rosztul jó, a jóból jobb készül, 's boldog azon status, melly e részbeni törekvésében soha

sem nyugszik. Mind ezeknél fogva a m. FÖRR. üzenetjében egyetlenegy okot sem találok, melly a reversalisoknak multa szó érvényessége mellett alaposan felhozott; ellenben pedig a t. RRnek ezen kérdés érdemében felhozott argumentumit legtávolabbról is megczáfolva koránsem látván, a m. FÖRRket a felhozott okoknál fogva ujlag kívánom felszólítani, hogy a reversalisok törvénytelenségét a multa nézve is megismerni méltóztassanak. Miután erre egy másik megyei követ a m. FÖRR. vizonüzetének okoskodását taglálá 's jelesen azon különbségre figyelmeztete, melly magában az 1786i leirásban azon reversalisokra nézve tétetett, mellyek 1781ki oct. 1je után adtak ki; a vizonüzetben pedig felhozott azon vádok, mintha a RR. magok ismerték volna meg a reversalisok törvényességét, valótlanok 's a törvényhozás méltóságával össze nem férő eljárásnak nevezte: némelly rövidebb előadások után a t. KK. felkiáltás által előbbi nézeteiknél maradtak. A 2dik pontnál az átmenet tárgyában egy m. báró 's főkapitáni követ igy nyitá meg a tanácskozást: Felszólítatván B. megye nagyérdemű követe által, hogy minapi nyilatkozatomban azon kérdést: „illő é, üdvös é, czélszerű é századunkban valakit lelkiismerete ellen erőtetni? a transitusi kérdésre alkalmaztam, 's egyenesen feleljek; im ezt most teljesítem. Nem lehet, hogy az érdemes követ ur, talán valami aggodalomtól ösztönözötve tette, e kérdést nem ugyan mintha félne, hogy hazánkban is úgy akarna valaki az áttérővel bánni, mi n t b á n n a k S t o c k h o l m - D á n i a és más országokban; hanem talán az erőtetés más nemet véli lenni divatban. Én tehát nem-mel felelek 's azt mondom: nem üdvös, nem czélszerű, a transitusban valakit erővel gátolni. A kathol. egyház, akár magának első morális elrendezését, sarkelveit tekintve, senkit, ki tanjain megnyugodni nem tud, nem tartóztat. A stridonai bölcs alaposan állítá „ecclesia volentes regit non invitos, non temere subjiicit“, sed doctrina non corpora custodit ad mortem, sed animas servat ad vitam. Maga a katholika egyház menekülni akar olyanoktól, kik keblében nem akarván maradni, neki csak gyalázatot, tagjainak pedig botrányt okoznak. Vallásos surlódások keletkezvén, és a proselytismus lábra kapván, mik történtek a transitusra nézve, eléggé tanusítja a história. Történtek a békekötések előtt egész tömegekben áttérések minden felsőbb hatalom 's engedelem nélkül; birtak é az áttérők olly dispositioval, millyenel ama három ezer, kiket sz. Péter keresztelt, most taglálni nem akarom; azt tudom, hogy e lépésben a protestans részről némelly földesurak erőszakos lépései szerepeltek, azon Magyarorszában is lábra kapott elv „cujus est regio, illius et religio“ következtében; valamint azt sem tagadhatom, hogy igenis történtek a kath. részről is retorsiók, de mind a kettőre „excidant illi dies aeo, nec saecula unquam. A status a közdolgok elrendezésére nézve sokszor tapasztalásban keresték az annyira szükséges irányt, 's azt sokszor szerencsésen meg is találták. Tapasztalván hogy a transitus sokszor könnyelműségből eredvén, vallástalanságot szült, melly a status legnagyobb veszélye; az illy könnyelmű átmenet gátlására hozattak különféle föltételek, ünnepélyességek, de mivel „homines manent homines, qui humana vitare consueverunt“ történt, hogy félreértés, rábeszélés 's ingerültség közbejövén, a legjőzanabb ünnepélyességeket megbuktatták. Következett az 1790ki epocha és azon évben tartatott „pacis perpetuo duraturae diaeta“, legalább azt hitték akkor az emberek. Olly nagy volt az öröm, hogy akkori ugoesai főispán hálás beszédében, ezen békes egyetértést igen kiemelte. Ezen országgyűlésen alkottatott a 26dik vallásos törvény 's vele jött létre amaz ismertes „cum transitus a religione catholica ad alterutram ex evangelicis, principiis catholicis adversetur, ne temere fiat, casus occurrentes Suae Majest. indicandi erunt.“ Ez olly igazság, melly állna, ha törvénybe írva nem volna 's állani fog még akkor is, ha az uj polgári törvény a transitust tökéletesen szabadnak fogja is jelenteni. A törvény nem akarta lehetővé tenni a transitust, hanem csupán azt elérni, hogy temerariussá ne váljék. Ennek megitélését, hogy a transitus temerarius é vagy nem, ő Felsőgére bízta, ő Felsőgére a hathéti oktatást választotta, melly bármit mondjunk is, legezlszerűbb eszköz arra, hogy az ollyas lépés, melly akár vakmerőn történjék, akár nem, semper cath. principiis repugnabit, könnyelműségből, fölgerjedésből ne történjék. Miután mind a két orsz. tábla, a t. javaslatban ezen oktatásról lemondott, nincs többé mit védelmeznek, mihez ragaszkodjam, akár a t. RR. javaslatában, akár a m. FÖRRkben. Csak annyiban tekintvén ez utóbbiakat némileg alkalmasbáknak, mennyiben az áttérésnél a megfontolásra bizonyos időt szab. Legyen tehát a transitus iránt akárminő az uj törvény: a transitus szabadsága, elvileg ki-

mondva mindig ellenkezni fog a kath. elvekkel, 's míg az uj törv. még csak discussio tárgya, addig hozzá nem járulhatok; ha azonban már egyszer megnyerte a kir. sanctiót, szintugy fogom tisztelni, mint tiszteltem eddig olly sok kir. rendeletet, mellyek az illető feleknek, az oktatás sikeretlen volta következtében az átmeneti szabadságot megadták. Erre B. megye követe ezen főfontosságú pontnál, mellyből mint a vallásos béke 's egyetértés hajnala tűnik fel előtte, azon három kérdést gondolja fenforogni: megmaradjanak é a RR. tovább is törv. javaslatuknál? elfogadják é a FÖRR. által ajánlott uj formalitásokat? vagy mind kettőt jól megfontolva 's együvé forrasztva a gondolatokat, 's fel nem áldozva a lényegét a formalitásoknak, nem volna é jobb egy egészen uj törv. javaslatot készíteni? Miután egy részről mindkét tábla azon föelvbem megegyezett, hogy a szabad átmenetelt gátolni nem szabad, 's csak az e körüli solennitások körül forog a különbség; más részről pedig a rendi javaslat, mint emberek műve, javítást nem rekeszt ki, szónok az általa feltett kérdések 3dikát gondolja elfogadandónak, 's e végre köv. törvényjavaslatot terjeszt elő: 1sős. A másvallásra átmenni kívánó abbeli szándékát mindenkor írásban foglalva kijelenteni 's folyamodását maga mellé veendő két tanu jelenlétében, megyékben ugyan az alispánnak, sz. kir. városokban a polgármesternek, a külön portákkal bíró kerületekben pedig a kapitánynak, két egyenlő példányban bemutatni köteles. 2dik §. Az említett köztisztviselők a bemutatás napját 's estendőjét a folyamodás mindkét példányra feljegyzik, a folyamodónak szándéka megfontolására 's előtűk újabb megjelenésre 15 napon tul nem terjeszhető határidőt 's helyet rendelnek, azt a folyamodás egyik példányára hátrási alakban följegyzik, 's az átmenni kívánónak kezébe adják, a másik példányt pedig hivatalos jegyzőkönyvükbe a reá tett hátrással együtt besorozva, magoknál megtartják. 3ik §. A határidő eltelte után, megyékben az alispán maga mellé veendő sz. bíró 's esküdt tisztársai, sz. k. városokban a polgármester és két tanácsnok, a külön portákkal bíró kerületekben a kapitány, egy táblabíró 's a helybeli hadnagy együtllétében az előtűk ismét két tanuival megjelenendő átmenni kívánó kihallgattatik; nyilatkozása szinte a hiteles jegyzőkönyvbe iktattatik, és ha szándoka mellett megmarad, a szabad átmenetről szóló bizonyáglevél mind három által aláírva 's megpecsételve tüstint kezébe adatik; az átmenetelenek történt megengedéséről pedig az alispán 's illetőleg a polgármester 's kerületi kapitány az átmenőnek azelőtti 's azontuli lelkészét nyomon 's hivatalosan értesíti. Mind-ezek után 4dik §. az első §ban kijelölt köztisztviselők dologbani eljárásuk lefolyt rendéről körülményes és hivatalos tudósításaikat megküszitik; 's azt az eredeti folyamodásnak és hivatalos jegyzőkönyvből a tárgyat érdeklő hűséges kivonatnak 's az átment egyed kezére kiadott bizonyáglevél töredékének hozzácsatolásával a közelebb tartandó közgyűlésre okvetetlenül beadják. 5dik §. Minden ollyatén tudósítás az illető törvényhatóságok közgyűléseik első v. legfőbb másod napi ülésében mulhatlanul felolvasandók, 's onnan csatolványaikal együtt, egyedül tudás végett a kir. helytartótanács utján ő Felsőgérehez haladéknélkül fölterjesztendők. 6ik §. Ha az illető köztisztviselők a 1dik 's 3dik §ban kijelölt köteleességek teljesítésében hanyagul járnának el, vagy azokat épen nem is teljesíték, az utóbbi esetben az átmenni kívánó maga mellé vett két tanutól veendő bizonyáglevél, az első esetben pedig a folyamodás kezébe visszaadott egyik példánya bemutatása mellett az illető köz. t. hatóság előtt panaszt tehet, ez pedig a panaszt késedelem nélkül orvosolni tartozik. — Ezen javaslat általános elfogadtatást nyervén, csak kevés előadás történt, mellyek közül Z. megye követeéből ezeket adjuk kivonatban: A vallás tárgyát a m. FÖRR. válasszüenete szerint úgy látom állitva, mintha, jelesen a transitusra nézve adandó concessiókrul volna szó. A vallás tárgya most nem a protestansoknak országgyűlés elibe benyújtott folyamodása következtében, hanem ezen tábla kezdeményi jogánál fogva, mintegy alkotványos kérdés került szönyegre, 's igy az nem mint a protestansok petitiója, hanem mint ezen táblának a törvények egyoldalú, önkényes és hibás magyarázatából eredt sérelem orvosoltatása körüli indítványa tekintendő; itten tehát nem a felekezetek kizárólagos, de a haza közös ügye forog fen, mellyben a protestansok 's a n. e. görögök csak annyibul érdekeltetnek, mennyiben azon törvények megsértése által leginkább ok szenvedők. Nem lehet itt semmiféle concessiókrul szó, pedig annál kevésbbé, minél bizonyos az, hogy a protestansok nem kegyelem utján, hanem jogszerűleg követelhetik törvény adta azon jogait, mellyektől meg-

fosztattak. Ott concessiokról szó nem lehet, hol béke-kötések és törvények jogokat tulajdonítanak. Ki levén viva az elv, t. i. az átmenet szabadsága, előadásomat egyedül azon formalitásokra 's ünneplényességekre szorítom, miket a' m. FÖRR. a' szabad átmenethez föltételül kötni kívánnak. Én ugyan a' transitust csak akkor tartanám tökéletesen szabadnak, ha ez minden formalitás nélkül történhetnék meg, de a' t. RR. bizonyos formalitásoknak a' transitusra nézve leendő megállapításában megegyezvén, nem akarok e' részben visszamenő lépést tenni, 's így én is belé egyezem ugyan; de azt kívánom, hogy ezen formalitások 1) lehetőségig leegyszerűsítve, 's 2) olyanok legyenek, hogy az elvileg már kimondott átmeneteli szabadság lényegével összeütközésbe ne jöjjenek, következőleg hogy azok ürügye alatt a' transitus távtról se akadályoztassék, 's azok egyedül a' transitus némely ünneplényességi megadására szolgáljanak. Mi a' m. FÖRR. által javasolt formalitásokat illeti, ezek az említett két föltételnek meg nem felelők. Nem következetes, nem igazságos é: hogy miután a' reversálisok minden formalitási föltétel nélkül kiadhatnának, a' transitus is minden formalitás nélkül, vagy ha már azok nélkül épen nem történhetnék, legalább a' leegyszerűsített formalitás megtartása mellett menjen véghez? Ugy vagyok meggyőződve, hogy ezen formalitások úgy a' mint javasoltatnak, nem segítenek a' bajon, sőt inkább az elvileg kimondott szabad átmenetnek, 's így a' hozandó törv. czélzata kijátszására használható eszközül szolgálhatnak. Ugyan azért B. megye követének a' formalitásokra nézve előadott nézetében osztozván, az általa javasolt formalitások iránt megegyezem, de a' m. FÖRR-től viszont azt kívánom: méltóztatnának megegyezni, hogy az átmenetnek felsőbb helyre bejelentése nem intra, hanem extra dominium, azaz: az átmenet tetteles megtörténte után egyedül tudomás végett történjék meg. Ez előttem azon conditio sine qua non, mellyben ha a' m. FÖRR. meg nem egyeznek, részéről a' formalitásokra nézve minden alkudozás megszűnt, mert formalitások kedvéért elvet feláldozni sohasem fogok. Az előhozott okoknál fogva kívánom tehát a' m. FÖRR-t ezen formalitás megváltoztatására azon őszinte kijelentéssel felszólítani, hogy ha a' kérdéses jelentésnek extra dominium leendő fölterjesztése iránt nem egyeznek meg, akkor a' transitus dolga maradjon inkább azon zavarban, mellyben jelenleg van. Emlékeztessük a' FÖRR-t, hogy épen a' transitus jelenleges zavaros állapota következtében, ha jó eleve nem segíünk a' bajon, nem sokára az idő maga fogja kivíni a' transitus köteles szabadságát. A' 9dik pont, olly esetekben t. i. midőn a' vegyes házasságokban élő felek ágytól és asztaltól örökre elválasztatnak, az evang. félnek az új házasságra léphetés szabadságában álljon. — Az evangelicusokat a' kapcsoló részekből kizáró törvénynek kívánt megszüntetése, ugy szinte hogy a' vallásbeli kérdések örök időkre megszüntetése végett alkottassék olly törvény, mellyel fogva a' különböző vallású keresztyén felekezettűek, és egyházak viszonyaira teljes egyenlőség és tökéletes viszonyosság szolgáljon sinórmértékül, változatlanul hagyatott. A' válasz tárgyalatása után a' jegyző bemutató f. évi febr. 22én tartott országos ülésben felolvasott ágostai vallásúak folyamodását az iránt: fölterjessék é az üzenettel a' FÖRR. v. nem? mint nem idevaló tárgy, mellyben nem is kérnek semmit, hanem csak eseteket idéznek fel a' történet sérelmekről, a' petitionalis választmányhoz utasított viszsa.

200dik ker. ülésb. maj. 21kén tárgy: a' FÖRR-től leérkezett többi válasz. H. megye követe Bakabánya protestans lakosinak kérelmét azon kijelentéssel mutatá be, hogy azt a' RR. minélelőbb tárgyalás alá venni méltóztatnának, 's ez olvasatlanul adatott ki a' petitionalis választmányának. Felolvasatván ezután a' FÖRR. válasza az unitáriusok állapotjában, mellyre nézve a' javasolt módosítást egy m. követ azon okból ellenzé, mivel általa a' keresztyén felekezetek közti fal, mellyet lerontani e' tábla többségének föltörévése, mindinkább erősödnék; azért maradjon a' t. javaslat a' rendi üzenet általánosságában. Erre egy más megye követe azon felvilágosítást adá, hogy a' Förendek módosítása hihetleg azon körülményen alapszik, miszerint a' catholicusoknak nem levén specialis törvényök, az unitáriusok nem tudnák magokat mihez tartani, 's ezért kívánja a' felső tábla őket a' protestansok törvényéhez alkalmazni. Némi vitakozások után a' FÖRR. módosítása szavazati többséggel elfogadtaték, ellenben a' gör. nem egy. vallásúakat illető földi válasz el nem fogadtatott, 's abban a' 3. 4. pont alatt a' görög nem egy. vallású plebánusok illő ellátásáról, a' papi növedékházak 's klostorok elrendezéséről 's az alapítványok mi módon lehet legjobb kezeléséről véleményes tudósítás, ugy a'

julianum calendarium megszüntetése iránt az illető egyházi rend meghallgatásával teendő javaslat végett kiküldetni kívánt orsz. választmány továbbra is szorgalmaztatott. Ugy vélekedtek a' RR. miszerint tudni kell az országnak, mikép történik az eddig nagyobb részint elhanyagolt nevelés a' nemzet ezen részénél. A' t. javaslat szerint a' nagyszámú oláhság viselve a' terheket és költségeket, aránylag fog részesülhetni mind azon kedvezésben, mellyekben feleltök most a' határörök és ráczok suprematiát gyakorolnak. B. m. követe az oláhok és ráczok közt tett különbséget nem lényegesnek állítván, miután mindnyájan a' görög n. e. vallás követői; ez ellen A. megye követe az e' két felekezet közti surlódásokat, végtelen nagyoknak erősíté 's jelesen később az oláh nép templomba nem menni, mint az isteni szolgálatot rácztemplomban tartani. Eredetileg már e' vidékeken volt az oláh nép sokkal a' declaratorium illyricum megjelente előtt, 's ugy irták azt alá mint nem egyes. görögök; de idő jártával kiszorították a' ráczok által 's most azok 's a' határszéli katonasághoz képest egészen háttérben állnak 's ott is maradandnak, ha ügyök a' synodusra fog bizatni, hol az oláh nép aránylag képviselve nincs sem népszámra, sem a' terhek viselésire nézve. Megmaradt tehát a' tábla előbbi nézeténél. A' m. FÖRR-nek a' vegyes házasságoktól az egyházi szertartásoknak a' magyarországi kath. papság által lett megtagadása tárgyában kelt frdi üzenetre átküldött válasza hasonlólag nem fogadtatott. Ez érdekes tárgyban egy szónok a' vegyes házasságok körül sokszor hallott észrevételek ismételése után átment a' válasz ezen soraira: „hogy mivel az áldásnak a' vegyes házasságoktól megtagadásában törvényserlést, valamint már a' nagyváradi deák szertartásu volt megyés püspök ismertes körlevele felett folyt tanácskozáskor mult országgyűlésen azon okoknál fogva nem láttak, mert az áldás mind általában mind pedig a' házassági kötésnél, mint esupán egyházi szertartás, kizárólag az egyház sajátja levén, a' polg. törvényhozásnak tárgya nem lehet“ megjegyzé, miként nemcsak az idegen hatalmak, hanem magok a' magyar királyok, mint Kálmán, László beavatkoztak a' vallásba. „Hogy ő Fels. jövendőre minden pápai bullától vagy brevétől, melly a' hazai törvényeket bármi csekély részben sértene, kir. tetszvényt megtagadni kegyeskedjék“ előadta, miszerint külföldről jöven be az illyen religionariumot érdeklő brevék, redesen nagy hatásuak szoktak lenni, érdekes tudni a' t. hozásnak mi foglaltatik egyszersmind bennök. Mert például, ha Angliában, vagy bárhol is lenne egy illy fejk a' protestansoknak 's az rendeletet bocsátna ki, szónok maga is tudni akarná előbb foglalatját. Nem is szükséges, hogy a' romai brevében ollyas valami foglaltassék, mi a' nyilvánosságot kizárná. A' zólyomi eset ellenkező ugyan a' gyakorlattal, de azon elvből indulva ki, „quod lex non prohibet, id permittit“ nem látja át, miért nem köthetné össze a' feleket protestans pap is? Felhozta ezen esetre mult évi sept. 29iki orsz. ülésben a' csanádi püspök monását, mellyben a' protestans pap által kötött vegyes házasságokat maga e' nagy tekintély is érvényeseknek találja, sőt kimondá, hogy az anyaszentegyház fejei ollyanoknak ösmeri 's ezen nyilatkozata esonkán közölt brevéből kihagyatott. A' nagy tekintély férfinak ezen nyilatkozatát is az átküldendő válaszüzenetbe tétetni kívánván, megtartá a' szerkezetet. Az E. főkáptalan követe e' tárgy először felkerültekor kijelentett elveihez híven ragaszkodva, egyedül az előtte szólt követ beszéde azon részére, mellyben állítá, hogy már sz. László 's Kálmán királyink polgárilag rendelkeztek az egyházi szertartásokról, azt jegyzémeg, miszerint a' nevezett királyok alatt tartott egyházi zsinatink végzései törvénykönyvünkbe iktattatván, azokat ugy mint polgári hatalomtól sajátilag származtatkat tekinteni 's különösen e' kérdésre olly értelemben, mint a' követ ur tevé, idézni annál kevésbbé lehet, mivel az általa felhozott törvénycsak tisztán kath. házasságokról rendelé azt, hogy azok „in conspectu ecclesiae“ köttessenek. A' zólyomi esetre nézve, hol t. i. megyei határozat erejénél fogva prot. lelkipásztorok előtt is köttettek vegyes házasságok, miután maga a' t. követ ur elismeré, hogy itt a' nemes megye a' törvényről világosan értett, nincs ugyan mit észrevennem; minthogy azonban a' t. követnek tetszett csanádi püspök ö nm. o' hongyülésen tett azon nyilatkozatára hivatkozni: hogy Zólyom megyében a' fennevezett módon kötött vegyes házasságok a' pápai brevénél fogva is egyháziilag érvényesek: szabad legyen a' t. követ urat ugyanazon orsz. förendi naplóra utalni, mellyből a' fentisztelt püspök nyilatkozatát idézé elő. E' naplóban ugyanis meg fogja találni hgrprimásunk azon megjegyzését, miszerint azt, mit a' csanádi püspök mondott, t. i. hogy a' nem kath. lelkipásztor előtt kötött vegyes házasságok a' római breve következtében teljesen érvényesek: csak azon e-

setre érthetni, ha a' polg. törvény e' pontban változást fog szenvedni, de mig azon rendelet áll, mellyet az 1791: 26. törvény világosan szab, addig a' pápai engedély alkalmazásának helye nincs. Nem is a' pápai brevében, hanem Lambruschini bíbornok neve alatt kelt, a' püspököknek bővebb utmutatásul szolgáló 's a' kir. rendeletnél fogva is közhírre nem tett utasításban (instructio) foglaltatik azon kedvezmény, mellyet a' követ ur felhozott. Befejeztetvén a' mai napra kitűzötték, a' RR. a' jövő tanácskozás tárgyait elhatározni kívánván, Sz. megye követe három említett, mik minélelőbbi eldöntést kívánnak: a' szepesi 16 város elrendezése, a' diplomával ellátott nem keresztyényeknek adandó választói jog, 's már a' mult majus 15kére kitűzve volt verificationalis kérdés. Ez utóbbinak fontossága miatt a' felelti tanácskozás másnapra halasztatván, nyomban felvették a' 2ikot t. i. vajjon arról jelenleg itt, vagy pedig a' zsidóságul alkotandó általános törvényben kívánnak é rendelkezni? a' RR. többsége most ohajtván ez ügyet felvetetni, a' szavazás második kérdéseül kitűzetett: adnak é a' megyékben az izraelita diplomaticusoknak szavazatot, vagy nem? a' többség „nemmel felelt; 's csak 19 megye igennel.

201d. ker. ülésb. majus 22kén, elnökök: Jankó Mihály (Pozsony), Komjáthy L. (Torna.) Felolvasatván a' megyei kihágások iránti munkálattól a' verificatiót érdeklő §§ok, Cs. megye követe a' követválasztásoknál történni szokott kihágások bíraskodására nézve köv. indítványt tén: „A' behozók, verekedők, dobzódók a' követválasztásnál szintén büntetessenek; azon kérdés felelt pedig, ha vajjon a' választotti vesztegetett é v. vesztegetés következtében választott é? az országgyűlés bíraskodjék akár egy általa rendelendő bíróság, akár maga keblből kiküldendő választmány által; e' mellett azonban a' visszahívási jog teljes épségében fentartassék.“ Ez indítvány igen tüzes szóvitákra nyújtott alkalmat 's végre szavazás után — Nógrád, Trencsény, Zala, Komárom, Bars, Veszprém, Zólyom, Pest, Gömör, Bereg, Torna, Bihar, Békés, Csanád, Arad és Temes megyékkel együtt kisebbségben maradt 29 e l l e n. Ezután Pest megye követének ezen indítványa bocsátatván szavazás alá: „azon bíróság, melly a' tisztválasztási kihágások felett ítél, fog ítélni a' követválasztási kihágások felett is; de a' követválasztást mint büntetést ki nem mondhatja; é e' felett a' törvényhatóság választó gyűlése fog bíraskodni“ (többséget nyert; kisebbségben maradtak következő megyék: Zemplény, Sáros, Szatmár, Krassó, Pozsony, Soprony, Liptó, Veszprém, Esztergom, Mosony, Turóc, Pozsega és Szatmár, mellyek a' követ-visszahívási jogát is az örszéknek akarák adni.

202d. ker. ülésb. majus 23kén elnökök mint feljebb. Mielőtt a' kitűzött tárgyakhoz fogtak a' RR. azelnök előmutatá a' Máriássy család folyamodását, melly négy szepesi város hoz. jogát tartva, miután már erre nézve táblai pert kezdett 's a' autoritasa meg is állapított, k e r i a' KK. és RR-től e' négy város be nem ezikeztatását, melly felolvasatván, felette több rendű vélemény keletkezett 's végre P. m. követ köv. indítványa fogadtatott el: Mindezenem akár az egyes városok ellen különös, akár a' kerület ellen összesen fenforogható magányjogi követelések fenhagyása mellett ezennek beczikkelyeztetnek. Ezután a' szavazat mennyisége és joga jött kérdés alá; melly tekintetben G. m. azon indítványa: hogy a' szepesi városok hivassanak ugyan meg országgyűlésre, de szavazhatási joggal csak akkor bírjanak ha magukat a' megyei rendszerhez alkalmazva a' kamrától függetlenekké tették, megbukott; 's a' szerkezetben megadott felszavazat itt is helybenhagyatott olly módosítással: hogy ha a' megyei szavazatok kettőztetni fognak a' szepesi városok szinte két fél azaz egy egész szavazattal bírjanak. — Ezután a' szabad kerületek rendezését érdeklő választmányi munkát kezdetett meg.

A' förendi maj. 21. 's 22diki ülésekben folytatatték a' bányatörvény. A' 107. 108. §§. kihagyattak. A' 109d. §. egy ifju báró indítványára ekkép módosítottat: A' kir. bányavárosok 's ezek határában vagy bárhol létező bányatelepek és majorok, ugy szinte minden bányász a' katonatartás, átvonulás, beszállítás, előfogatok és laktanyák terheitől mentes mert ezek ugy tekintethetnek mint katonák kik a' természettel küzdeve sokszor élőkkel is adóznak, 110. §-tól a' 146kig semmi észrevétel nem volt. A' 147d. §-nál egy püspök az esku-formába betétetni kívánta e' szavakat: „az élő istenre“ melly elfogadtatott, 176. § g semmi észrevétel; itt egy b. főispán a' szolgálathól kitépni kívánó bányatiszt felmondási idejét 3 hónapra kívánta tétetni, de maradt a' szerkezetben határozott hat hónapra; 199g semmi észrevétel. Május 23. förendi ülésben a' bányatörvénykönyv a' III. részről kezdve folytatott tárgyalatott, 's legkisebb vita nélkül helybenhagyatva, a' munkalat egészen bevégeztetett. — A' tárgyalás közben tett némely indítványok következők: A' 200dik §-nál A. Gy. gr. javaslat, hogy „gödör“ helyett „töbör“ tétessék, 's javaslata elfogadtatott. A' 201. §-nál egy b. főispán azon indítványa, hogy a' RR. a' k. engedélyezés nélkül bányamivelőkre szigorú büntetés szabása végett szólítsanak fel, szinte elfogadtatott, valamint a' 202 §-ba a' gr. A. Gy. javaslatára e' szavak: „az 1841: 29 épségben tartás mellett“ beszövedőknek rendeltettek. A' 244 §-nál feljebb a' közsébbányákra nézve hozott határozat ide is kiterjesztetett. A' 287. §. gr. A. Gy. javaslatára ekkép módosítandó: „Olly bányabirtokos, ki az örök alagot használni nem kívánja, ezen szándékát nyíltan kijelenteni tartozik, 's ez esetben a' más által építendő örök alag illetékének megadására csak azon eset-

változást fog... 1791: 26. ... foglaltatik ... Befejez- ... tanácskozá- ... k övete hár- ... a' sze- ... átott nem ke- ... a' mult ma- ... és. Ez utób- ... ás másnapra ... vajjon arról ... andó általá- ... a' RR. több- ... zavazás má- ... yékben az iz- ... nem? a' több- ... nel.

ben köteleztetik, ha behoznyul, hogy az örök alagot á-
litása ellenére is használja. A' 461. §nál b. M. javasla-
tára a' RR. fel fognak szólítani az iránt, hogy okaiakat
a' k. fskusnak örökösödésből kizárataa iránt közöljék
a' felső táblával. A' 471. §ból e' szavak: „T. törvényben”
kimaradnak. Bevégeztetvén a' munkát, Nádor ő fens. az
ülést azon kijelentés mellett oszlata el, hogy f. hó 29-
dikén a' pünköszi ünnepek miatt ülést tartani nem fog.

Biharmegyei követválasztás. April 29kei
követválasztó gyűlés a' korteskedés szokott szomorú
következéseivel megtörténvén, 700on felüli szavazat-
többséggel, főügyvéd Dobozi Mihály választott meg,
Papszász Lajos tb. 1707 szavazatot nyervén. A' választás
előzvényeit, már egy név nélküli tudósító megírván,
azt nem ismétlem; hanem az alispán által összehívott
conferentiának, mind a' két párt által kijelentett szabad
korteskedés lett csakugyan következése. Az alispán czél-
ja volt ugyan a' kortest megakadályoztatás iránti tanács-
kozás, de mégis a' két párttól egymás ellen kölcsönösen
nyilvánított szabad korteskedés lett a' vége; melly Mihályfalván kezdődött legelőször vérengzéssel, még pe-
dig nem a' conferentia előtt, mint a' név nélküli tudósi-
tó írta, hanem utána, ezt követte a' szalontai rombolás
helyben Szalontán, melly Váradon is a' követválasztást
megelőzte estén folytatott két ember halálával, és 7-
nek halálos sebeivel; kik voltak kezdőji, s milly sérel-
mek történtek? csak a' küldöttségi vizsgálat után lehet
annak idejében el nem mulasztom. A' P. melletti tömeg
sokkal többnek látszott, mert 340 szekeren voltak 14
zászlóval, a' D. emberei pedig 140 szekérral és három
zászlóval; de a' szavazati többség, mégis 749el halad-
ta fölül, mindkét résznek szája teli panaszszal a' szavazá-
sok módja miatt, de mégis, mind a' két érdemes egyed-
nek megelégedése lehet, Dobozi nekem csak azért, hogy
több szavazta volt, hanem egyedül ő az, ki a' választá-
ndó követnek személyét eddig mindenkor követni szo-
kott rágalmak, hazug hírek, vagy gúnyos kifejezések
özönétől ment maradt, sőt olly közönséges megismeré-
sével a' becsületességnek még eddig éresemre senki
sem dicsekedhetik, azonban Dobozi emberei nem ezt tet-
ték a' derék Papszász Lajossal, hanem hazug hírek köl-
tésivel rágalmazták e' szerény 's érdeműs egyedet; de
mind a' 2d. alispán volt, Dobozi ban olly egyedet hittek, ki
a' mostani alispánnal vetélkedni nem fog 's jó részt azért
lépelt föl olly nyilvánosan mellette; más részt ezen kü-
lönben is igen köz kedvességű férfi fölléptetésében rej-
lett a' m. helyettes ur elleneinek azon czélok is, hogy
mivel a' megye végzése iránti tisztli ügyvédi kötelessége
a' főisp. helytartó iránti kötelességével összeütközésbe
jött, Dobozi még is a' megye végzése iránti kötelességet
amannak elibe tevén mintegy magát érettek feláldozta.
A' P. pártján levőknek hasonlól a' követség mellett a'
jövő első alisp. ság volt kitűzve, és így a' tisztikar részé-
ről élethalál kérdése forogván fen érdekében állott min-
dent elkövetni Papszász követsége ellen. Papszász párt-
ja arról vala teljesen meggyőződve, hogy ezen megye
mostani kellemetlen állásából csak ugy vergődhetik ki,
ha egyik pártból sem lesz alispán, mert akármellyik párt-
ból legyen, csak ott leszünk a' hol vagyunk, kivált mikor
az első alispán maga pártfőnök; de a' Papszászban, mint
ollyanban, ki egyik párthoz sem tartozik független, a'
mellett szerény 's békeszerető embert ismérvén, remény-
lik hogy első alispánsága alatt a' személyeskedéseknek
vége szakad; mert a' tisztikar, magát mindenkor főnöke
elveihez 's modorához alkalmaztatván ha a' főnök sze-
rény és pártoskodást nem kedvelő, a' tisztikar is, sőt a'
status maga is olly szellemű szokott lenni 's ebben Pap-
szász L. pártjának nagyon igaza is van. A' gyűlés két nap
folyván, annak nevezetesebb tárgyai a' vallás tárgyában
jött kir. leirat feletti tanácskozás volt; a' szónokok közt
legszebemből volt egy kanonok, és egy ref. lelkész,
mind kettő a' kir. leirat iránt elégtelenségét nyil-
ványítván, főként a' ref. lelkészen csudálkozhatni, ki jól
tudja, milly kellemetlen surlódások voltak mára' reversa-
lisok, és pastora le miatt, mégis a' vallás ügye letétele
mellett szavazott, készebb levén a' vallásos surlódásokat
tovább is szenvedni és szenvedtetni feleivel, mintsem a'
kir. leiratból törvényt alkotni; tudván hogy a' rever-
salis- kérés miatt egy plebanust most legközelebb egy
felső megyében egy protestáns elkeseredésében agyon
lőtt, pedig mégis jobb lett volna ezen lelkésznek inkább
Pestmegye utasítása elfogadásáról szónoklania, mert e-

zen kir. leiratból Pestmegye csakugyan tudott olly tör-
vényjavaslatot készíteni, mellyen mi protestánsok meg-
nyughatunk 's valahára már egyszer a' kölcsönös inge-
rültégeknek vége szakadna; különben is a' következő
megmutatta, hogy mi, kik vegyesházasságokban nem é-
lünk, sokkal többre vettük az áldás- meglagadást, mint
kik abban élnek, mert a' pastora le kiadása után én a-
zon fölterjesztést tettem a' megyei közgyűléshez, hogy
a' melly vegyes párok lelki nyugtalanságot éreznek az
áldásmehtagadás miatt, a' ref. lelkésztől kérhessenek áld-
dást 's azok ezt adhasanak is rájuk; ezen indítványo-
mat a' közgyűlés elfogadván, azt egész megyében kihir-
dettetni rendelte, mi ámbár megtörtént, még is annyi év
alatt egy példát sem hallottam, hogy valamely vegyes
pár áldáskérni ment volna valamely ref. lelkészhez, és
igy sokkal többre vettük az áldás- mehtagadást mint kel-
lett volna. Hiedelmem szerint a' kir. leiratból olly tör-
vényt lehetne alkotni, mellyen mi protestánsok meg-
nyughatnánk: mit én reménylek is, mert igen kevés me-
gye fogja a' vallás ügye letételét utasításul adni 's így
csakugyan belé fog bocsátkozni törvényalkotába az
országgyűlés 's mivel mind két rész békét ohajt, az meg
is lesz; különben is nekünk protestánsoknak mi n d e n
szabadságunk békén alapulván, hadd végződjék most
is az áldott béke malasztjával. A' mihályfalvi korteske-
dés kerülvén szőnyegre, az egyik rész nem volt mege-
légedve a' küldöttség munkájával, hanem sok személyes-
kedés után ujra kiküldetett, hogy ne csak a' ténny magát,
hanem annak előzvényeit is vizsgálja meg, addig pedig
azon 4 nemes, ki befogatott, kezességre kibocsátatni
határozatott. Az országgyűlésre irnokoknak egy évre
választott ifjak ideje kitélvén, azok helyett más 12 e-
gyed választott szokott választási divat szerint. Végre
ezen követválasztásnak azon következése is lett, hogy a'
magát haladónak tartó párt kétfelé oszlott, mit is követ-
kezetességből tenni kellett, mert ugy is ezen párt jel-
szava, hogy pártoknak kell lenni, ezzel célját érte, mert
most kétfelé vált, majd tovább 4. 's többfelé is válhatik
és a' nem pártbeli haladók győzni fognak a' haladást
szerényebb modorban kivivandók. Micske majus 4kén
Szilágyi Lajos.

Abauj. Mult hó 21. 22. és 26ik napjain foly-
tatólag tartott közgyűlésben előfordult érdekesebb tár-
gyak: 1) országgyűlési követink több rendbeli tudósi-
tásai felolvastattak, foglalatlak többnyire köztudomás-
ból már ismeretes tárgyak. 2) Pozsony megye levele
mellett közgyűlési jegyzőkönyvének kivonatát olly je-
lentéssel közli, hogy mivel a' haza anyagi és szellemi ki-
fejlésére azok elkerülhetlen kellékek tartja, miszerint
mind néze, kiknek a' hazában fekvő birtokuk vagyon,
a' közterhekben részesüljenek és az aránylagos teher-
viselés alapját leginkább a' földbirtokban lelvén fel, a'
gr. Széchenyi István által tervezett telekdíjt elvileg el-
fogadta 's minthogy ennek következtéről országgyűlési
köveit oda utasította, miszerint a' lelkes gr. tervének
egy kiküldendő kerületi választmány általi fölvételét és
annak minden oldalról meghányatását eszközöljék,
ennél fogva főnebbi indítványának pártolására megýen-
ket barátságosan felszólítja. Minthogy az anyagi és szel-
lemi jóllét előmozdítására kivántató költségek kulforrá-
sának kimutatása végett az orsz. KK. és RR. választmányt
nevezvén ki, ez e' tárgyban véleményét az országgyűl.
elibe terjesztendi, megyénk Rendei annak javaslatát,
hogy az indítvány fölött a' kifejlett minden körülmény
figyelembe vételével teljes bizottsággal tanácskozhá-
sanak, bevárni, szükségesnek találván, ezen körlevél
tudomásul vétetett. 3) Az orsz. tárgyak előleges vizsgá-
latára megbízott választmány a' megyei kihágások kor-
látozására javasolt t. czikk feletti tanácskozását bevé-
gezvén, arrul szóló véleményes jegyzőkönyvét bemutat-
ta. Némi csekély módosításokkal a' kerületi szerkezet
pártolatik. 4) A' hus ára közgyűlésig 1 krral főlebb
emeltetett. 5) A' megye 2od alispánja a' közönséges és
kereskedési utaknak e' tavaszon hol és mennyi-
ségben leendő csináltatása 's a' munkának járásk közt
miképeni felosztatása tárgyában véleményes tudósítását
beadván, ez mindenekben helybenhagyott 's ezek sze-
rint aszükszélendők eszközése a' jár. beli fős. bírának
szoros kötelességül tétetett. 6) Puky Antal t. bíró urnak,
mint az 1842iki banderiumi sereg vezérének e' tárgy-
ban beadott bizottsági hiv. jelentése nyomán meghagya-
tott, hogy a' nemesi pénztár káratlanítása tekintetéből
az illető tisztektől az aránylag felosztott összeget há-
rom hónap alatt mulhatlanul szedje be. 7) A' ménlovak
mind eladatván már, a' helyett a' megye ugynevezett ma-
jorjában örültek háza létesíttetni rendeltetvén, e' részben
kiküldött bizottság által tett hivatalos jelentés folytatában
czélszerű intézkedések tétettek. 8) A' kiküldött bizot-
ság a' hadi és házipénztárakról, nemkülönbén a' királyi

dézmáról m. 1843ik évre készített fődószedői száma-
dásokat megvizsgálván, valamint erről, ugy a' kezeléso
alatt levő minden pénztár állapotjáról hiv. jelentésé f
beadta. A' megyei pénztárakban van jelenleg: jelesül

- 1) hadi pénztárban . 1981 fr. 40k. 12/20 —
- 2) haziban 1324 fr. 55. 11/ — —
- 3) királyi dézmaiban 894 fr. 27 15/ — —
- 4) nemesi pénztárban 1205 fr. 50 1069 fr. k. —
- 5) m. rendőri pénztárban 332 fr. 54 15/ — —
- 6) tervezett jav. háziban 254 fr. 46 1/6/ 1300 fr. k. —
- 7) Dargóti ut. r. t. t. ajándék. 268 fr. 18. 1000 fr. k. —
és 12 mázsa vas.

Ezen vizsgálat egy példánya a' fődószedői száma-
adásokkal együtt a' n. m. kir. h. t. tanácsnak, — másik
példánya pedig megyebeli főisp. gr. urnak megküldeteni
határozatott. Ezeken kívül még több felsőbb intézvény,
tisztli jelentések, magányosak ügyei és számos folya-
modvány olvastatván fel kellőleg intéztettek el. Ezen
közgyűlésünk nem olly népes vala, mint némeltyek elő-
re kürtölék, néhány kortes is jött be 's ez is okosabbnak
tartá dolgait a' városban végezni mint a' közgyűlésre
menni. Lám uraim, ha nincs izgatós itató, minden csende-
sen megy és semmi baj; sajtán tapaszta ljuak, kortes nél-
kül is győzhetni, kortesek által győzni különben sem ér-
dem. Legközelebb tartott fenytő törv. szűken folyamatba
tétetett főbeli pör K. . . s J. . . n gibárti molnár ellen,
ki a' szántói orosz papot borozás közt dühös indulatá-
ban agyonlötötte, eredvényéről, mennyire csak lehet, bi-
zonyosan hallgatni nem fogunk, annál is inkább, mivel
holmi rabulisták e' tárgyban több igen érdemes egyedet
helyes ok nélkül gyanúsítani szeretnének, pedig az egész-
ben csupán a' vizsgálatra kiküldött bizottságban az el-
nökség iránti ártatlan viták semmi esetre nem helyesel-
hetők, röviden: nálunk a' bünös soha érdemlett bü-
netését ki nem kerülí, csak az sajnos, hogy a' sok szá-
raz formalitás némelty ügyeket igen hosszúra nyújt.
Ezen segíteni igazán szükséges. (Vége köv.)

Spanyolország.

(Vélemény a' minsterség állásáról. A' királynék
fürdőbe készülnek.) A' minsterség még egyetlen határ-
zott lépést sem tön, mellyből terveit ki lehetne találni;
ugy látszik, hogy már is alig bir lélekezni 's rövid idő
mulva pénzhány miatt lelépni kényszerülend. Az előbbi
ministerség már majd megköte az ezer milliónyi köl-
csönt, a' mostani azonban épen nem reménylheti e' ked-
vezést, mert a' nyilvános papirook becse annyira esők-
kent, hogy 34 p. etre is alig lehetne most kölcsönt kapni
Ezenkül egymás közt is meghasonlottak már a' minis-
terek, mert Narvaez és Mon korlátlanul szeretnének
uralkodni, 's alkalmasint soha nem fognak összeegyez-
ni. — A' két királyné egymás után látogatja a' Madrid-
ban állomásozó ezredeket, 's legközelebb Krisztina ez-
rede részesült e' megtiszteltetésben, mellyet ő szemé-
lyesen vezértett 's mutatott be a' királynének, egyszers-
mind átadván régi lobogót az ezrednek, miket ő saját
kezeivel himzett, 's mikről eddig azthivék, hogy elveszték.
Kiosztott keresztet 's egyéb kítüntetéseket még vigabbá
tevék ez ünnepélyt. — Godoy Manó a' békehek nemcsak
jószágit, hanem cimzeit is visszanyeré, miktől 1808-
ban megfosztatott. — A' királynék Catalonia fővárosá-
ba készülnek, honnan csak juliában fognak visszatér-
ni, 's a' kortes csak akkor nyilandik meg ismét, ámbár
majd valamennyi lap határozottan gáncsolja e' káros kés-
lettetést, melly ismét uj zavarokba döntheti az országot.
— Több carlospárti katonatiszt, ki a' bergarai szerző-
dést aláírta, ismét visszanyeré előbbi rangját a' hadmi-
nisterségtől. — A' politikai lapokat nem igen rezzenté
meg eddig a' szigorú sajtótörvény. Így például az Es-
pectador igen határozottan lép föl a' minsterség ellen,
melly olly polg. jutalmaz, kik legfőbb okai voltak a' zen-
dülés többszöri ismétlésének, 's melly az ostromállat-
pot megszüntetésit kegyelem gyanánt kívánja tekintet-
ni, holott azt erőszakkal is követelhetné volna a' meg-
sértetett nemzet legszentebb joga. — Maeztrazgoban
ismét annyi guerillacapat mutatkozott, hogy Villalonga
táborfő az egész valenciai királyságot ostromzár, alá
veté. A' királynék azonban mind e' mellett is Valencián
keresztül szándékoznak utazni Barcelonába. —

Anglia.

(A' gyári munkaidő iránti törv. javaslatra nézve a'
ministerek győztek.) A' majus 23diki alsóházi ülésben
Ashley indítványa tetemes többséggel megbukott, mi a'
sajtó egy részét rendkívül fölizgatá, miután e' tárgyban
egyszer már megbuktak a' ministerek. Valóban megfog-
hatlan, mikép birtak magoknak illy rövid idő alatt ismét
többséget szerezni. A' ministeri törvényjavaslat e' sze-
rint mindenesetre törvénynyé fog válni, mert a' felső-
házban szó sincs az ellenzésről. A' gyárakban mindaz-
által félelmes mozgalmak kezdenek mutatkozni: a' dol-

